

Telegraful Român

Onor. Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român
Sibiu
Str. Șaguna 8

Organul oficial al Arhiepiscopiei ortodoxe romane de Alba-Iulia și Sibiu

Ahonoramentul

pentru parohii cl. I Lei 800; cl. II Lei 600; cl. III Lei 500. Particulari Lei 1000. Autorități și străinătate Lei 1500. De sprijin Lei 1500 Pentru America 10 Dolari.

Articolele și corespondența

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei 45 — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se returnează.

Prețul inserțiunilor

un cm.² 12 Lei pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

Abonamentele și inserțiunile

se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 43.

Reforma învățământului

Una dintre cele mai importante legi, elaborate în cadrul schimbărilor structurale prin care trece Statul român, este legea pentru reforma învățământului de toate gradele.

N'au lipsit de sigur nici în trecut reformele învățământului. Ba uneori au fost atât de dese, în ritmul schimbării miniștrilor dela departamentul învățământului, încât legile n'apucau să fie aplicate și altele le luau locul. Dar spiritul în care erau elaborate acele legi și prin ipotezele din care se inspirau variau, în cel mai bun caz, după preferințele personale ale ministrului respectiv. Așa s'a întâmplat că școala românească a fost când clasicistă, când modernistă, când filosofică și nicidecum o școală a realităților, a nevoilor reale ale poporului românesc.

Acum însă este vorba de cu totul altceva. E vorba de un întreg ansamblu de măsuri unitare cerute învățământului românesc de realități, de structura și ideologia Statului român, nu de preferințele sau fantazia unui ministru. În această lumină vom încerca să analizăm principiile generale ale noii legi pentru reforma învățământului, cuprinse în deosebi în art. 1 al legii, sub formula următoare:

Învățământul public în Republica Populară Română este învățământ de Stat și constituie un drept egal pentru toți cetățenii Republicii Populare Române, fără deosebire de sex, naționalitate, rasă sau religie. El este organizat pe temeiul unității de structură și este așezat pe baze democratice, populare și realist-științifice. Învățământul public este laic.

Din acest articol și din ansamblul legii reiese în primul rând grija pe care Statul român o are ca tot poporul românesc să știe carte și să profite de binefacerile culturii, indiferent de sex, naționalitate, rasă sau religie.

Și e firesc să fie așa. O democrație reală, populară, nu se poate concepe cu un procentaj de 30% analfabeți și cu alți 30% semianalfabeți, adică trecuți prin școala primară, dar abia dacă mai știu să-și pună o semnătură. Această tristă moștenire a trecutului trebuie lichidată în cel mai scurt timp cu putință. Regimul de democrație populară sub care ne aflăm nu se va mai mulțumi că cele din trecut să declare pe hârtie învățământul obligatoriu și gratuit, ci va căuta să asigure și mijloacele materiale necesare pentru împlinirea obligativității și gratuității învățământului. Rușinea analfabetismului va fi ștersă de pe obrazul țării prin frecventarea școlilor elementare de către toți copiii și prin organizarea unor cursuri de alfabetizare, cu durată de 1—2 ani, pentru persoanele între 14 și 55 ani, iar absolvirea, prin examen, a acestor cursuri va echivala cu absolența primilor patru ani ai învățământului elementar.

Cât de importante vor fi rezultatele acestei campanii de masivă alfabetizare a țării, poate înțelege oricine. Biserica noastră ortodoxă, care cea dintâi a pus cartea în mâna poporului și l-a învățat buchile, are o mie de

motive să se bucure că toți fiii ei duhovnicești sunt chemați la lumina învățării. Căci prin știința de carte a poporului se ușurează considerabil opera de propagare a Cuvântului Domnului, se zidește în sufletul credincioșilor un creștinism luminat, se luptă cu mai mult succes împotriva credințelor greșite și practicilor superstițioase etc. Iar prin introducerea limbii ruse în întreg învățământul, începând dela clasa IV-a elementară, se dă studenților teologi și întregului cler român posibilitatea de mult dorită de a se folosi de bogata literatură teologică și bisericească a Bisericilor ortodoxe din țările de limbă slavă, în frunte cu marea noastră vecină și prietenă dela Răsărit Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice.

Un al doilea principiu al învățământului actual este acela ca învățământul să fie organizat exclusiv de către Stat. Într'adevăr, nouă concepție despre lume și viață, care stă la temelia Statului român, nu poate îngădui ca o parte a învățământului să se risipească ideologic și organizatoric pe diferite linii de conduită, străine uneori de interesele superioare ale Statului. Nu e cazul, suntem convingeți, cu școlile confesionale ortodoxe, care, ca și Biserica ortodoxă însăși, s'au confundat totdeauna cu interesele superioare ale poporului românesc, al cărui bine l-au realizat cu nesfârșit de multe jertfe, știute și neștiute, ci e vorba de unele școli confesionale și particulare, care au manifestat totdeauna o vădită înclinare centrifugală sub raport național și cultural, când nu au fost simple instituții cu scop lucrativ, la adăpostul profesionalismului. Cu fireasca părere de rău, pe care ne-o provoacă deslipirea de Biserica noastră a școlilor confesionale ortodoxe, deodată cu — și mai ales din pricina — celorlalte școli confesionale și particulare, mărturisim totuși că înțelegem rațiunile pentru care s'a luat măsura generală a trecerii la Stat a tuturor școlilor confesionale și particulare.

A treia nevoie a învățământului, este aceea ca învățământul să fie așezat pe baze democratice populare, în sensul ca, pe de o parte, toți fiii poporului să aibă acces la toate treptele învățământului, nu numai copiii celor bogați, iar pe de altă parte, învățătura ce se primește în școli să fie pusă în slujba poporului, să mulțumească nevoile lui reale sufletești și materiale, nu interesele sau gusturile unei poizghite sociale desrădăcinată, profitoare și dușmănoasă față de popor.

Cât de dreaptă, cât de salutară este această nouă orientare a învățământului, o pot spune, între alții, preoții Bisericii noastre ortodoxe, cari numai ei știu prin câte greutatea au trecut părinții lor, aproape toți țărani, pentru a-i ține prin școli și câte greutatea întâmpină ei înșiși pentru a-și instrui copiii la școli mai înalte. Te doare sufletul când știi câți copii desghetați, care ar fi putut ajunge să facă cinste celor mai de seamă posturi de conducere, au fost ținuți pe loc, îngropați

prin sătulețe, din pricina sărăciei „lucii“ a părinților lor, în vreme ce progeniturile secătuite de vlagă intelectuală și fizică ale nobilimii „sângelui“ și banului străbăteau ușuratic învățământul și se cocoțau cu îndrăzneală în toate funcțiile înalte. A se curma această nedreptate înseamnă a face nu numai operă de democrație populară, ci și de morală creștină în cel mai strict înțeles al cuvântului.

De asemenea, nimic mai just decât a pune școala în slujba poporului, pe care nu-l pasionează problemele de filologie și literatură clasică, nici istoria sistemelor filosofice care se doboară unele pe altele, fiindcă sunt toate neînțelese, nici beletristica desprinsă de viață și de morală și cu atât mai puțin simte poporul nevoia manierismului găunos ce se cultiva în pensioane pentru odraslele ce-și pregăteau o viață de salon.

Poporul are nevoi mult mai mari și mai urgente decât acestea. Cine cunoaște viața satelor noastre — și cine o cunoaște mai bine decât preotul? — își dă seama în ce lipsuri cumpănite a trăit de veacuri acest popor de desculți și cât de dreaptă, cât de umană și necesară apare reforma care pune învățământul în slujba poporului.

Tot în lumina acestor nevoi urgente de ridicare materială și culturală a maselor muncitorești și țărănești trebuie privit și un alt principiu al noii legi a învățământului, potrivit căruia învățământul trebuie să fie realist, științific, practic. Nu e de conceput ca o țară ca a noastră, „eminentemente agricolă“, cum se spunea de obicei, să nu aibă școli de agricultură, cum nu e de conceput ca o țară cu un primejdios surplus de așa zisi „intelectuali“ — oameni cu studii, uneori superioare, dar fără putință de a fi folosiți în funcțiile Statului sau în cele particulare — să aibă un procentaj de 80% școli teoretice. Popoarele occidentale, în a căror subordine politică și economică ne-am aflat atâta vreme, le-a plăcut să vadă cum înfloresc la noi ciupercăria intelectuală, în schimb, la ele acasă, au dezvoltat învățământul practic, tehnic, agricol etc., pentru a ne robi cu atât mai bine economic. Reformatul învățământului românesc vrea să curme cu această tradiție, îndreptând învățământul pe linie științifică, realistă, și creând numeroase școli practice pentru diferitele nevoi ale industriei, agriculturii, comerțului românesc etc.

În fine, un alt principiu, cuprins în primul articol al legii pentru reforma învățământului, este acela al laicizării învățământului, prin care nu trebuie să se înțeleagă că învățământul va fi anti-religios, ci numai că materiile de învățământ se vor inspira dintr'o concepție științifică despre lume și viață, excluzându-se adică orice cauzalitate transcendentă în înlănțuirea fenomenelor naturii, așa cum de altfel s'a procedat și până acum la materiile științifice, și căutându-se în știință un îndrumător pentru conduita omenească,

nu în autoritatea unei Ființe supreme, care întrunește valorile absolute și pe care noi o numim Dumnezeu. Profesorii, ca și elevii, pot fi și pot rămâne credincioși religiei părinților lor sau religiei pe care vor dori s'o adopte. „Libertatea conștiinței și libertatea de manifestare sunt garantate și de constituție și de noua lege a cultelor“, a declarat d. prof. Stanciu Stoian, ministrul cultelor, într'un magistral articol din ziarul „Frontul Plugarilor“ cu data de 23 August 1948. „Ceea ce se schimbă, explică d-sa în continuare, este numai faptul că se recunoaște Statului, singur, dreptul de a se ocupa de instrucțiunea generală, care trebuie să fie una pentru tot poporul, necolorată de diversitatea punctelor de vedere confesionale“. De asemenea, d. ministru al cultelor a amintit că prin Constituție se recunoaște cultelor dreptul de a avea școli speciale pentru pregătirea clerului, iar „în cadrul și prin organizațiile sau comunitățile lor, cultele au toată libertatea să facă educația și instrucțiunea religioasă a credincioșilor lor“.

Ceea ce înseamnă, repet, că atât profesorii cât și elevii pot fi și pot rămâne credincioși religiei lor. Oricine poate găsi în religia pe care o cultivă o sursă de bucurii interioare, un răspuns la problemele capitale ale cauzelor prime și ale rostului întregii existențe, orice suflet însetat de adevărul absolut, de binele absolut, de frumosul absolut, adică de valorile supreme, își poate oferi energia morală în trăirea acestor valori prin Ființa care, după credința noastră, le întrupează, dar școala trebuie să facă abstracție de considerațiunile de ordin metafizic și religios, rămânând pe temeliile științifice.

Faptul că religia nu se mai predă ca materie în învățământ — și știm că felul cum se predă îi reducea uneori eficacitatea la zero, chiar și sub zero — pune pe umerii noștri, ai clericilor din toate treptele, ai monahilor și profesorilor de teologie, sarcina de a ne înzeca zelul, pentru ca trăirea religioasă să fie o realitate vie în sufletul nostru, al fiecăruia, în familie și în Biserica noastră. Clericul zelos poate găsi o mie de căi pentru a ajunge la sufletul semenilor săi sau pentru a-i atrage la sine, împărtășindu-le binefacerile spirituale ale credinței. Numai zel să aibă și încă mai mult să aibă.

Privită în ansamblul ei, noua lege pentru reforma învățământului se prezintă deci ca un viguros efort de sistematizare a învățământului în vederea desființării analfabetismului, a unificării de structură, a democratizării și așezării învățământului pe temeliile științifice, realiste, pentru a se satisface nevoile urgente de înzestrare a țării cu oamenii de știință și tehnicienii de care are nevoie.

Prin urmare, e vorba de o reformă de cea mai mare importanță, dela care suntem îndreptățiți să așteptăm un real progres și o cât mai deplină dreptate socială.

Emilian Vasilescu

Legea pentru regimul general al cultelor

În Monitorul Oficial Nr. 178 din 4 August 1948, a apărut următorul Decret pentru regimul general al cultelor religioase:

CAPITOLUL I

Dispozițiuni generale.

SECȚIUNEA I

Despre libertatea religioasă.

Art. 1. — Statul garantează libertatea conștiinței și libertatea religioasă pe tot cuprinsul Republicii Populare Române.

Oricine poate să aparțină oricărei religii sau să îmbrățișeze orice credință religioasă, dacă exercițiul ei nu contravine Constituției, securității și ordinii publice sau bunelor moravuri.

Art. 2. — Ura confesională manifestată prin acte, care stănesc liberul exercițiu al unui cult religios recunoscut, constituie un delict ce se pedepsește conform legii.

Art. 3. — Nimeni nu poate fi urmărit pentru credința sa religioasă sau pentru necredința sa.

Credința religioasă nu poate împiedeca pe nimeni de a dobândi și exercita drepturile civile și politice și nici nu poate scuti pe nimeni de la obligațiile impuse de legi.

Art. 4. — Nimeni nu poate fi constrâns să participe la serviciile religioase ale unui cult.

Art. 5. — Nimeni nu poate fi constrâns, prin măsuri administrative de Stat, să contribuie la cheltuielile unui cult sau să se supună unor hotărâri ale organelor religioase de judecată.

TECȚIUNEA II.

Despre libertatea organizării cultelor.

Art. 6. — Cultele religioase sunt libere să se organizeze și pot funcționa liber dacă practicile și ritualul lor nu sunt contrare Constituției, securității sau ordinii publice și bunelor moravuri.

Art. 7. — Cultele religioase se vor organiza după norme proprii, conform învțăturilor, canoanelor și tradițiilor lor, putând organiza, potrivit aceluiași norme, așezăminte, asociațiuni, ordine și congregațiuni.

Art. 8. — Cultele religioase recunoscute pot avea organe de judecată religioasă pentru disciplinarea personalului din serviciul lor.

Organele disciplinare de judecată se organizează prin regulamente speciale, în conformitate cu canoanele și statutele cultelor respective. Regulamentele se alcătuiesc de organele legale ale cultului respectiv și se aprobă prin decret al Prezidiului Marelui Adunări Naționale, la propunerea ministerului cultelor.

Art. 9. — Părțile componente locale ale cultelor religioase recunoscute pot avea și întreține singure sau în asociație cu altele cimitire pentru credincioșii lor.

Comunele sunt obligate a crea cimitire comune sau locuri rezervate din terenurile cimitire existente, pentru înmor-

mântarea celor ce nu aparțin cultelor ce au cimitire.

CAPITOLUL II

Raporturile dintre Stat și cultele religioase

Art. 10. — Credința și cultele cultelor religioase sunt obligați a se supune legilor țării, a depune jurământul în forma și în cazurile prevăzute de lege și a face înscrierea actelor de stare civilă la oficiile de stare civilă în termen legal.

Art. 11. — Delictele și crimele de drept comun săvârșite de șefii sau de ierarhii cultelor religioase se judecă de Curți, cu recurs la Curtea Supremă.

Art. 12. — Cultele religioase recunoscute vor trebui să aibă organizație centrală, care să reprezinte cultul, indiferent de numărul credincioșilor săi.

Art. 13. — Cultele religioase, pentru a putea să se organizeze și să funcționeze, vor trebui să fie recunoscute prin decret al Prezidiului Marelui Adunări Naționale, dat la propunerea Guvernului, în urma recomandării ministrului cultelor.

În cazuri bine motivate se va putea retrage recunoașterea în același mod.

Art. 14. — În vederea recunoașterii, fiecare cult religios va înainta, prin Ministerul Cultelor, spre examinare și aprobare, statutul său de organizare și funcționare, cuprinzând sistemul de organizare, conducere și administrare, însoțit de mărturisirea de credință respectivă.

Art. 15. — Biserica Ortodoxă Română este autocefală și unitară în organizarea sa.

Art. 16. — Organizarea de partide politice pe bază confesională este interzisă.

Art. 17. — Părțile componente locale ale cultelor religioase recunoscute, precum comunități, parohii, unități, grupe, vor trebui să fie înscrise într'un registru special al primăriei respective, cu arătarea nominală a organelor de conducere și control și cu indicarea numerică a membrilor cari fac parte din ele.

Art. 18. — Asociațiunile civile și fundațiunile care urmăresc în total sau în parte scopuri religioase, trebuie, pentru a fi recunoscute ca persoane juridice, să aibă înțelegerea Guvernului, prin Ministerul Cultelor, fiind supuse întru totul obligațiilor ce decurg din legi cu privire la caracterul lor religios.

Art. 19. — Inscripțiunile și semnele simbolice, precum și sigiliile sau ștampilele arătând denumirea cultului, vor trebui să aibă în prealabil aprobarea Ministerului Cultelor.

Art. 20. — Șefii cultelor, ierarhii și în general întregul personal din serviciul cultelor, trebuie să fie cetățeni români, bucurându-se de deplinătatea exercițiului drepturilor civile și politice.

Art. 21. — Șefii cultelor, precum și mitropoliții, arhiepiscopii, episcopii, superintendenții, administratorii-apostolici, vicari-

administrativi și alții, având funcțiuni asemănătoare, aleși sau numiți în conformitate cu statutele de organizare ale cultelor respective, nu vor fi recunoscuți în funcțiune decât în baza aprobării Prezidiului Marelui Adunări Naționale, dată prin decret, la propunerea Guvernului, în urma recomandării ministrului cultelor.

Înainte de intrarea în funcțiune, toți aceștia vor depune jurământul de credință în fața ministrului cultelor.

Formula de jurământ este următoarea: „Ca slujitor al lui Dumnezeu, ca om și ca cetățean;

Jur de a fi credincios Poporului și de a apăra Republica Populară Română, împotriva dușmanilor din afară și dinăuntru;

Jur că voi respecta și că voi face să se respecte de către subalternii mei, legile Republicii Populare Române;

Jur că nu voi îngădui subalternilor mei să întreprindă și să ia parte și nici eu nu voi întreprinde și nu voi lua parte la nici o acțiune de natură a aduce atingere ordinii publice și integrității Republicii Populare Române.

Așa să-mi ajute Dumnezeu!”

Această formulă de jurământ este obligatorie și pentru conducătorii asociațiilor culturale cu caracter religios prevăzute la art. 18.

Ceilalți membri ai clerului aparținând diferitelor culte, cât și președinții sau conducătorii comunităților locale, vor depune înainte de intrarea lor în funcțiune, în fața șefilor lor ierarhici, jurământul de credință după formula următoare:

„Ca slujitor al lui Dumnezeu, ca om și ca cetățean;

Jur de a fi credincios poporului și de a apăra Republica Populară Română, împotriva dușmanilor din afară și dinăuntru;

Jur a respecta legile Republicii Populare Române și de a păstra secretul în serviciul orânduit de Stat.

Așa să-mi ajute Dumnezeu!”

Ceilalți funcționari din serviciul cultelor religioase vor depune, în fața autorităților competente de Stat, jurământul de credință prevăzut de art. 8 din legea Nr. 363 din 30 Decembrie 1947 pentru constituirea Statului Român în Republica Populară Română.

Art. 22. — Cultele religioase cu organizații eparhiale pot avea un număr de eparhii în raport cu numărul total al credincioșilor.

Pentru crearea și funcționarea de eparhii, (dieceze, superintendențe), se vor socoti în medie 750.000 de credincioși de fiecare eparhie.

Delimitarea eparhiilor și repartizarea credincioșilor pe eparhii se vor face de către organele statutare ale cultului respectiv și se vor confirma printr'un decret al Prezidiului Marelui Adunări Naționale, la propunerea ministrului cultelor.

CAPITOLUL III

Despre activitatea cultelor

Art. 23. — Activitatea cultelor religioase recunoscute se va desfășura potrivit cu învțătura lor religioasă, cu statutul de organizare aprobat și în conformitate cu legile țării și bunele moravuri.

Art. 24. — Cultele religioase pot ține congrese sau adunări, în conformitate cu aprobarea Ministerului Cultelor, iar conferințele și consfăturile locale (adunări eparhiale, protopopești) cu aprobarea autorităților locale respective.

Art. 25. — Ministerul Cultelor va putea suspenda orice hotărâri, instrucțiuni sau ordonanțe, precum și orice orcin cu caracter administrativ-bisericesc, cultural, educativ, filantropic sau fundațional, care ar contraveni statutelor de organizare a cultului respectiv, actelor de fundațiune, actelor de constituire, securității și ordinii publice sau bunelor moravuri.

Pastoralele și circularile de interes general vor fi comunicate în timp util Ministerului Cultelor.

Art. 26. — Cultele pot întrebuința, în manifestările și activitatea lor internă, limba maternă a credincioșilor. Corespondența cu Ministerul Cultelor se va face în limba română.

Art. 27. — La pomeniri, în legătură cu autoritatea supremă a Statului, care în mod obișnuit se fac cu ocazia diferitelor servicii religioase, precum și la deciziuni, se vor întrebuința numai formule aprobate în prealabil de Ministerul Cultelor. Cultele sunt ținute, de asemenea, să nu întrebuințeze formule și expresii, în cărțile de ritual, conținând legilor și bunelor moravuri.

CAPITOLUL IV

Despre patrimoniul cultelor religioase

Art. 28. — Cultele religioase recunoscute sunt persoane juridice. Sunt persoane juridice și părțile lor componente locale, care au numărul legal de membri prevăzut de legea persoanelor juridice, precum și așezămintele, asociațiunile, ordinele și congregațiunile prevăzute în statutele lor de organizare, dacă acestea din urmă s'au conformat dispozițiilor legii persoanelor juridice.

Art. 29. — Bunurile mobile și imobile ale cultelor religioase, ale diferitelor părți constitutive, așezămintelor, asociațiunilor, ordinelor și congregațiunilor, au inventariate de organele lor statutare.

Organele centrale ale cultelor religioase vor comunica toate datele cu privire la exercitarea dreptului de verificare și control.

Art. 30. — Cultele religioase, diferitele lor părți componente, așezămintele, asociațiunile, ordinele și congregațiunile vor avea bugete proprii, cu arătarea veniturilor și cheltuielilor.

Aceste bugete sunt supuse controlului Ministerului Cultelor.

FOIȘOARA

Unire sub Teofil ?

Primii doi mitropoliți sub noua stăpânire austriacă de după 1687, Varlaam † 1692 și Teofil † 1697, au păstorit până la sfârșitul vieții sub tutela superintendentului calvin, numai Atanasie (1698—1713) a schimbat acest călăritor — vorba lui I. M. Moldovan¹ — cu teologul iezuit, sau, după vorba lui Gh. Popovici, ursul cu lup.²

La sfârșitul vieții, ursul a fost scutit de iezuiți pentru a fi doborât în prăpastia unirii prin același mijloc, prin care l-au doborât pe Atanasie în 1701, și poate că le-ar fi reușit, Teofil nefiindu-i mult superior în calitate urmașului său, dacă moartea nu-l scăpa de uneltirile lor. Din aceste uneltiri ne-a rămas însă o istorie iezuită a unei pretinse uniri încheiate cu toate formele legale sub Teofil, așa cum ar fi dorit-o iezuiții, istorie ticluită de ei încă în 1697, cu ajutorul unor falsuri, în scopul de a promova prin propagarea ei propaganda unionistă însăși.

Istoria sau povestea aceasta a unirii sub Teofil o aflăm mai întâi în cârticica tipărită de profesorul iezuit Andrei

Illia în Cluj, 1730, sub titlul *Ortus et progressus variarum in Dacia gentium et religionum*, p. 6—8.

Iată-o: „Baranyi a făcut că Teofil, șeful (antistes) Românilor de atunci, cu ai săi în 1696 lepădă schisma și se împacă cu Biserica Romană. Adunând deci sinod în luna Februarie 1697, atât de fericit potrivit lucrurilor Teofil, încât în luna Martie a aceluiaș an se primi de toți mărturisirea religiei catolice, pe care o redau aci din cuvânt în cuvânt: „Noi, Teofil, din mila lui Dumnezeu episcopul Bisericii Românești în Transilvania și'n părțile anexate ei și întregul cler al aceleiași Biserici aducem prin prezenta la cunoștința tuturor căroră li-se cuvine, că ținând în luna trecută Februarie sinod general în Alba Iulia, am decis unanim a ne întoarce în sine Bisericii Marelui Mame-Romano-Catolice și a ne reuna cu ea, admitând, mărturisind și crezând toate cele ce le admite, mărturisește și crede ea și în primul rând cele patru puncte, în cari ne-am deosebit până acum, le mărturisim (1, 2, 3, 4) și toate celelalte le admitem, mărturisim și credem, pe care le admite, mărturisește și crede sfânta maică Biserica Romano-Catolică”.

După punerea înaintea a mărturisirii de credință cerută în schimbul trei dela M. Sa Preasfințită Cezaro-Craiască:

1. „Ca preoții și călugării de rit grec să-i împărțăsească de aceleași privilegii și drepturi, de cari se bucură deja nu numai Preoții Romano-Catolici, ci și cei Arieni, Luterani și Calvinști. 2. Ca în fiecare sat în care este paroh, biserica să aibă casă parohială, ca să nu fie silit parohul

a locui în casă sau pe moște străină. 3. Ca parohii să fie supuși episcopului în mod potrivit și nicidecum laicilor, ca până acum. (Aci uită să încheie cu ghilemele Illia, dar reia povestirea dela sine) Acestea în sfârșit le subscrieră astfel: „Noi — zic — cei numiți mai înainte, Teofil Episcopul și întregul cler, acestea le cerem prea supuși dela M. Sa Preasfințită Cezarocrăiască și la punctele induse mai sus ne obligăm în fața R. P. Pavel Baranyi, Parohul Bisericii Romano-Catolice din Alba Iulia. Spre credința și întărirea acestui lucru am iscălit cu mâinile noastre și am întărit cu sigiliul episcopiei și al soborului (Universitatis). Dat în Alba Iulia, 1697 ziua 21 Martie. Teofil Episcopul și întreg clerul”. Aceasta a fost prima mărturisire a Românilor întorși la autoritatea Bisericii Române...”

Iezuitul Fasching, în cârticica sa *Nova Dacia*, Cluj, 1743, p. 21—22, scrie că în 1698 Teofil adună sinodul preoților și le propuse unirea; calvinii-i zădărnice planul și lucrări să-l destitue, statul catolic ardelenic însă exonerându-i protecția imperială și ajutorul pentru adunarea din nou a sinodului, Teofil iscăli cu 12 protopopi unirea și jură pe cele 4 puncte florentine, iar în 7 X 1698 acceptă unirea 80.000 de Români.

Altfel ne prezintă istoria unirii sub Teofil iezuitul Freyberger, 1702 și contemporanii neiezuiți.

Freyberger, care a scris în Nov. 1702 istoria unirii după actele și informațiile primite dela teologul lui Atanasie, Carol Neurauter, afirmă că Baranyi în Sept. 1697

¹ *Arhivele*, 1872, p. 791.

² *Uniunea*, p. 100.

Bugetele și gestiunile organelor și instituțiilor centrale, ale centrelor eparhiale și ale așezămintelor lor, se aprobă, se verifică și se descurcă de Ministerul Cultelor.

Art. 31. — Cheltuielile pentru întreținerea cultelor religioase și a nevoilor lor, pot fi acoperite și din contribuțiuni consimțite de credincioși.

Art. 32. — Subvențiile acordate de Stat vor fi contabilizate și controlate, conform legii contabilității publice.

Art. 33. — Contravențiile acordate de Republica Populare Română poate atrage, în total sau în parte, retragerea subvențiilor acordate de Stat. Deservenții cultelor, care au atitudini antidemocratice, vor putea fi înălțurate, temporar sau definitiv, dela salarizarea acordată de Stat.

Art. 34. — Salarizarea personalului cultelor religioase se va face conform normelor generale în vigoare.

Art. 35. — Instituția patronatului, privind bunuri patronale provenite dela persoane sau instituții private de orice categorie, rămâne desființată.

Art. 36. — Recunoașterea a fost retrasă, aparține de drept Statului.

Art. 37. — Dacă cel puțin 10% din numărul credincioșilor comunității locale a unui cult trec la alt cult, comunitatea locală religioasă a cultului părăsit pierde de drept o parte din patrimoniul său, proporțională cu numărul credincioșilor care au părăsit-o și această parte proporțională se strămută tot de drept în patrimoniul comunității locale a cultului adoptat de noii credincioși.

Dacă cei care părăsesc comunitatea locală alcătuiesc majoritatea, biserica (locașul de închinăciune, casa de rugăciuni), cum și edificiile anexe, aparțin de drept comunității locale a cultului adoptat, cealaltă avere cuvenindu-se celor două comunități locale în proporția arătată la alineatul precedent.

Dacă cei trecuți dela un cult la altul reprezintă cel puțin 75% din numărul credincioșilor comunității locale a cultului părăsit, întreaga avere se strămută de drept în patrimoniul comunității locale a cultului adoptat, cu drept de despăgubire pentru comunitatea locală părăsită, proporțional cu numărul celor rămași, fără a se socoti biserica (locașul de închinăciune, casa de rugăciuni) și edificiile anexe; această despăgubire va fi plătită în termen de cel mult 3 ani dela stabilirea ei.

Cazurile prevăzute în acest articol vor fi constatate și soluționate de judecătoria populară a locului.

CAPITOLUL V

Raporturile dintre culte

Art. 38. — Treccerile dela un cult la altul sau părăsirea unui cult, sunt libere.

Declarația de părăsire a unui cult se comunică părții componente locale a cultului părăsit, prin autoritatea comunală lo-

cală. La cerere autoritatea comunală respectivă este obligată să elibereze dovada factivă a acestei comunicări.

Art. 39. — Niciun cult nu va putea înscrie noi adepți, decât dacă cel ce solicită acest lucru face dovada că a anunțat de părăsirea cultului cultul căruia i-a aparținut.

Art. 40. — Relațiunile cultelor religioase cu străinătatea vor fi numai de natură religioasă.

Niciun reprezentant al vreunui cult nu va putea întreține legături cu cultele religioase, instituțiuni sau persoane oficiale în afara teritoriului țării, decât cu aprobarea Ministerului Cultelor și prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe.

Art. 41. — Jurisdicțiunile cultelor religioase din țară nu se poate întinde în afara de teritoriului Republicii Populare Române și nici cultele religioase din străinătate nu vor putea exercita jurisdicțiunea asupra credincioșilor din cuprinsul Statului Român.

Art. 42. — Ajutoarele sau ofrandele primite din străinătate de cultele religioase din țară sau trimise de acestea în străinătate, vor fi controlate de Stat.

Art. 43. — Bunurile bisericesti aflate în străinătate și interesele religioase ale cetățenilor români în străinătate pot constitui obiectul unor înțelegeri internaționale pe bază de reciprocitate.

CAPITOLUL VI

Despre învățământul religios

Art. 44. — Cultele religioase sunt libere a-și organiza învățământul pentru pregătirea personalului cultului sub controlul Statului.

Crearea școlilor și alcătuirea programelor școlare se vor face de către organele competente ale cultelor religioase respective și vor fi supuse spre aprobare Ministerului Cultelor.

Art. 45. — Membrii Corpului didactic se numesc de organele statutare ale cultului religios respectiv, în conformitate cu statutul și normele aprobate de minister, având pentru cei salariați de Stat recunoașterea prealabilă a ministerului, iar pentru cei plătiți de cult confirmarea în termen de 15 zile dela numire.

Ministerul Cultelor poate anula numirile făcute, când motive de ordine publică sau siguranța Statului cer acest lucru.

Art. 46. — Diplomele și certificatele eliberate de către școlile de învățământ pentru pregătirea personalului cultului, au valabilitatea numai în cuprinsul cultului respectiv.

Echivalarea diplomelor și certificatelor din străinătate, în ceea ce privește pregătirea religioasă, va fi stabilită de comisiuni speciale recunoscute de Ministerul Cultelor.

Art. 47. — Cultele religioase sunt obligate a comunica Ministerului Cultelor toate datele cu privire la organizarea și funcționarea învățământului pentru pregătirea personalului eclesialtic.

Art. 48. — Cultele religioase pot organiza, cu aprobarea ministerului, pentru pregătirea deservenților cultului, școli de cântăreți și școli pentru pregătirea clerului.

Școlile de cântăreți vor avea la bază cel puțin gimnaziul unic sau șapte clase primare (învățământul elementar de șapte clase).

Școlile pentru pregătirea clerului mirean și monahal pot fi seminarii teologice, având la bază gimnaziul unic sau șapte clase primare, institute teologice, având la bază prezența liceului și școlii de grad unversitar, având la bază bacalaureatul sau diploma de școală normală (pedagogică).

Fiecare cult își va alege pentru formarea clerului una dintre aceste forme de așezământ școlar.

Pentru pregătirea monahilor, cultele pot organiza, cu aprobarea ministerului, seminarii speciale, cu bază de gimnaziu unic sau școală primară de șapte ani.

Art. 49. — Cultul ortodox va putea avea, pentru pregătirea clerului, două institute teologice de grad unversitar.

Cultul catolic va putea avea un singur institut teologic de grad unversitar, cu secțiile speciale necesare.

Culte protestante de asemenea vor putea avea un singur institut teologic de grad unversitar, cu secțiile speciale necesare.

Art. 50. — Cultele pot avea internate pentru elevii sau studenții care urmează școlile, respectiv institutele de pregătire a clerului, însă exclusiv pentru aceștia și numai pe lângă școala sau institutul respectiv.

Art. 51. — Jurisdicțiunea canonică și învățătura dogmatică în școlile de cântăreți, seminarii și institute, sunt pe seama cultului respectiv, iar controlul didactic și administrativ aparțin Ministerului Cultelor, indiferent de felul și gradul lor.

Art. 52. — Incadrarea profesorilor actuali se va face prin decret la propunerea Ministerului Cultelor.

CAPITOLUL VII

Dispozițiuni finale și tranzitorii

Art. 53. — Actualele seminarii teologice, în care se predă și cultura generală, se desființează. Corpul didactic de specialitate laice dela aceste seminarii, împreună cu prevederile bugetare respective, trec dela Ministerul Cultelor la Ministerul Învățământului Public. Profesorii care intră în această categorie vor fi încadrați, după posibilități, la catedre de aceeași specialitate sau specialități înrudite.

Absolvenții cu obținut a acestor diplomă teologice și care au dobținut această diplomă până la data apariției legii de față, se bucură de aceleași drepturi de a urma învățământul teologic superior ca și bacalaureații liceelor teoretice sau diplomații școlilor normale (pedagogice).

Art. 54. — Facultatea de Teologie din București se transformă în Institut Teologic de grad unversitar, iar personalul didactic și administrativ, împreună cu prevederile

bugetare respective, trec dela Ministerul Învățământului Public la Ministerul Cultelor.

Art. 55. — Toate chestiunile cu privire la împărțirea bunurilor între diferitele comunități religioase vor rezolva potrivit dispozițiunilor art. 37 din legea de față.

Art. 56. — Toate cultele religioase sunt datoare a-și înainta statutul lor de organizare, pus în concordanță cu prevederile legii de față, în termen de 3 luni dela data publicării prezentei legii, Ministerului Cultelor, în vederea aprobării lor.

Aprobarea statutelor se face prin decret al Prezidiului Marelui Scaun Național, la propunerea Guvernului prin Ministerul Cultelor.

Art. 57. — Modificările ulterioare în statutele de organizare ale diferitelor culte religioase, se vor face în același mod.

Art. 58. — Dispozițiunile legii 68 din 19 Martie 1937, pentru organizarea clerului militar, se abrogă.

Membrii clerului tuturor cultelor sunt obligați a acorda asistență și servicii religioase ostașilor, ori de câte ori li se cere. Refuzul de a satisface această obligație constituie o abatere ce se va sancționa disciplinar.

Art. 59. — Bisericile și capelele militare, cu întregul lor inventar, trec în proprietatea parohiilor de același cult, în circumscripția cărora se află.

Catedrala Episcopală a clerului militar din orașul Alba-Iulia, împreună cu patrimoniul său, trece în proprietatea Episcopiei ortodoxe române a Clujului, Vadului și Feleacului.

Art. 60. — Membrii clerului militar, care la data publicării prezentei legii în Monitorul Oficial au cel puțin 20 de ani de serviciu public vor putea cere pensionarea prin derogare dela dispozițiunile legii generale de pensii, beneficiind de un spor de 5 ani, utilizând la pensie, adăugați la timpul efectiv servit.

Membrii clerului militar, care nu vor beneficia de dispozițiunile alineatului precedent, vor fi încadrați în posturi de preoți, pe bază de cereri individuale, în Eparhiile unde au mai funcționat sau în alte Eparhii care au posturi vacante.

Actualul Episcop al Armatei, păstrându-și titlurile și drepturile personale actuale, rămâne la dispozițiunea Sfântului Sinod, care-i va fixa atribuțiuni potrivite rangului său.

Art. 61. — Plata acestui personal clerical, dintr'un credit extraordinar bugetar, ce se va deschide de Ministerul Finanțelor pe seama Ministerului Cultelor și care se va acoperi prin anularea unei sume de valoare egală din bugetul Ministerului Apărării Naționale.

Art. 62. — Legea Nr. 54 din 22 Aprilie 1928, pentru regimul general al cultelor, cum și orice dispozițiuni contrare prezentei legii, se abrogă.

merse la Viena cu însărcinare dela statul catolic de a scoate apelul imperial care să le promită privilegiul preoților români pentru cazul că se vor uni.¹

Pastorul luteran din Sebeșul săsesc, Andrei Gunesch † 1703, scrie că'n 1696 și în 1697 nobilii îi cereau lui Teofil amandă, scorbte în cele din urmă de galeu în Teofil concubinajul său. El își negă păcatul și refuză plata. Baranyi îi promise apărarea, cu condiția să se unească cu tot poporul său. Vlădica răspunde că nu poate. Chiar dacă ar vrea să se unească el însuși, nu i-ar putea face pe preoți și pe popor să-și schimbe religia. Nici nu trebuie, replică Baranyi, numai să iscălească niște puncte, anume: 1. Ca părăsindu-l pe patriarhul C-polei, să-l recunoască pe papa Romei de cap al bisericilor lor. 2. Ca laicii să-i ceară numai cu pâine, nu și cu vin. 3. Preoții însurați să se abțină de soții pe restul vieții, iar noi să nu se hitotonească decât celibă. 4. In loc de Miercuri să postească Sâmbăta, dar cu ouă și lapte. (Pastorul din Noiștat, Ioan Ziegler † 1743, completă aci manuscrisul lui Gunesch cu adausul că alții prezintă ca punctele cerute de Baranyi cele florentine). Teofil răspunde că acestea ușor le-ar iscăli, numai în celelalte articole ale bisericii grecești să nu fie turburați. Baranyi promise. Episcopul scrisese de nevoie burbură că se va acomoda statului lui Baranyi. Deci sfătuindu-se cu protopopii din Daia și Sebeș, amăgindu-se cu multe promisiuni

și fără a consulta ceilalți preoți români, înclină spre unire. Isprăvindu-le acestea în mare taină, Baranyi plecă cu episcopul A. Illyési la Viena și-i înaintă împăratului memoriul în numele preoților români: „I-o suppliciter flagitamus Diploma a Sua S. C. Mte pro unione...” la care a dat impusură dela Statul din 14 IV 1698. Totuși atunci rămase în suspens afacerea aceasta iar în timpul dietei în Alba Iulia (incepute în 20 X 1698) cu mirare văzurăm concentrându-se cu grabă armată spre paza reședinții generalului. Curând urmară 5 companii de călăreți adunate din diverse regimente, care fură așezate parte'n Sebeș și în satele vecine, parte'n alte locuri aproape de Alba-Iulia.²

Ca Gunesch descriu unirea sub Teofil și contemporanii N. Bethlen † 1716 și Gh. Haner † 1740. Raportul lor îl redă învățatul preot calvin din Ighiu, P. Bod, în 1764, așa: Teofil, pârît de ai săi pentru multe păcate: beție, concubinaj, nepostire, tolerarea preoților căsătoriți a doua oară, excese și ilegalități arghirofile, amenințat de Dindar, agentul din Brașov al lui Brâncoveanu, cu destituirea pentru ele, amenințat și de guvernatorul Banfi pentru că nu cumpărase dela el mia de cable de grâu date fiscoului în darea

preoților români, căută scut în tratări cu tezaurarul catolic Apor și cu iezuiții. Aceștia i-au promis protecția cu condiția să treacă la unire cu tot poporul. Schifil declară că nu poate, preoții și poporul neadmițând schimbarea religiei. Baranyi răspunde că nici nu cere, decât cele 4 puncte; Papa, celibatul, răpiteria vinului la cuminerea laicilor și statul catolic al Sâmbetei. In schimbul acestora promitea multe scutiri, libertăți și bunuri. Teofil le comunică acestea protopopilor din Daia și Sebeș și obținuo învoirea lor de a consimți la unire. Cu acest rezultat plecă Baranyi (în Sept. 1697) la Viena, însoțind pe Illyes spre a exopera apelul din 14 IV 1698, cerut de statul catolic ardelean, care s'a dat cu toată opoziția lui Banfi și Bethlen.¹

Intimul lui Apor, M. Cserei, în cronica sa din 1709—12 nu știe nimic de unire sub Teofil, ci începe istoria ei dela apelul din 14 IV 1698.² Nici iezuiții M. Szentiványi la 1703³ și Timon la 1764⁴ n'o amintesc, nici Feller în 1708,⁵ iar alți istorici până la Laurian ori n'o amintesc, ori se razimă pe Illia și Fasching.⁶

¹ P. Bod: *Breviis Val. Tr. i. hist.*, litogr. Cluj 1890, p. 178—84.

² Ed. Kazinczy G., Bp. 1852, p. 286.

³ *Diss... de ortu, progressu ac diminutione schismatis*, Tyrn. 1703, cap. IV.

⁴ *Epitome*, Cluj 1764, p. 280.

⁵ *Curiose Nachricht*. Cölln, 1708, p. 38.

⁶ Benkő: *Transs Viena, 1778, II, 230 ss.* Engel: *Ist. Ung.* Viena, 1814, V, 173.

¹ *Cult. Cr.* 1913, p. 464—5. O copie Fr., de N. Dobrescu, e la sem. de ist. bis. rom. în Buc., alta de N. Densușianu la Ac. R. P. R. Nilles îl acuză că nu-l poate urma și ia din el numai ce-i convine, cum face cu toate documentele. Id. p. 296—7.

¹ Am arătat în „*Primele acte ale unirii*” că cererea era în numele statului catolic, nu în al preoților români. O spune și introducerea apelului din 14 IV, și ordinul de publicare lui în comitate, v. *Țiple: Doc. la epita de Maram.* Ac. R. 1914, anexa 45 (cu greșeala 1695 în loc de 1698).

² I. Trausch: *Chronicon*, Br. 1898, II, p. 277—80 și 287.

Noul regim al Cultelor și al Invățământului în R. P. R.

— Declarațiile D-lui Prof. Stanciu Stoian, Ministrul Cultelor —

Dl prof. Stanciu Stoian, ministrul cultelor, a conferențiat, Sâmbătă 21 August a. c., în aula Facultății de Farmacie din București, despre noul regim al cultelor și al învățământului public în R. P. R.

Redăm, după ziarul „Națiunea” cu data de 24 August a. c., rezumatul acestei importante conferințe, publicat de P. C. Arhimandrit Valerian, redactorul paginii Bisericii din ziarul „Națiunea”:

D-sa a grătat în introducere că subiectul ce și l-a propus comportă oarecare dificultate, deoarece înainte se vorbea despre culte într'un fel ca să se înțeleagă în altfel, ori acum noi vom spune lucrurile pe nume. Constituția dela 1866 și cea din 1923 prevedea pentru culte libertăți cu totul ideale, dar tot în aceleași Constituții erau cuprinse și discriminări rasiale, cari anulau libertățile principale. Prin Constituția din 1923 se acorda Bisericii ortodoxe române titlul de „dominantă”, dar prin Concordat Biserica ortodoxă era copleșită de dominația Concordatului, încât pe bună dreptate ierarhii ortodocși și putut spune că ei nu cer altceva decât egalitate cu Biserica papală. Vechea orânduire a cultelor era plină de contradicții, perfidă și condamabilă. Ea ar fi trebuit să servească drepturile poporului, realmente ea a servit scopurile imperialismului și expansionismului puterilor apusene. Evenimentele dintre cele două războaie mondiale dovedesc aceasta. Pe plan internațional s'a promovât teologia celor cari fugiseră din Rusia — Bulgakov, Berdiaev — masiv sprijinită de Vatican în scop de a lopi în U. R. S. S. Același lucru se poate spune și de Mișcarea ecumenică, tot un reflex al capitalismului. Aceasta, prin Soc. Națiunilor, a încercat să mobilizeze întreaga lume în contra Uniunii Sovietice. Vaticanul a încercat deasemenea să ajute opera de anihilare a U. R. S. S. prin încheierea de concordate cu Polonia, România, misiunile trimise în Finlanda, Japonia, Prusia, prin care urmărea politica de încercuire, faimosul cordon sanitar imaginat de imperialismul mondial contra U. R. S. S.

La noi s'au incurajat eforturile teologilor mireni, cari au cultivat un misticism bolnăvicos — Gândirea — cu scopul de a abate atenția masei dela adevăratele lor preocupări. Regimurile burghezo-moșierești au cultivat cu predilecție diversionismul: antisemitism și antisectarism, numai cu scopul de a abate atenția opiniei publice. Pe aceste stări de lucruri s'a ridicat legionarismul și cuzismul, ciuperca eșite din misticismul bolnav și care n'aveau nimic comun cu ideologia bisericăscă.

La 23 August totul se schimbă. Se repune în ființă Constituția dela 1866, se recunosc din nou cultele pe care automareașul Antonescu le interzisese. Preoțimea și slujitorii celorlalte culte se antrenează în lupta democratică, se reiau legăturile cu Biserica ortodoxă vecine și în special cu Biserica rusă, vizitele celor doi patriarhi: Nicodem și Alexei, — au mijlocit cunoașterea reciprocă și spulberarea calomniilor privind regimul Bisericii în Rusia. Intre 23 August 1944 și 23 August 1948 s'au realizat în țara noastră reforme epocale, care au schimbat structural așezarea noastră. S'a înlăturat monarhia, instrumentul imperialismului și al capitalismului, s'a realizat R. P. R., iar denunțarea Concordatului, noul regim al cultelor și al învățământului public vor crea o mentalitate nouă într'un regim nou.

Concordatul

Concordatul ce ni s'a impus avea de scop să întărească poziția dușmanilor U. R. S. S. Inițiat de liberali, încheiat de averescani la insistențele regelui Ferdinand, era anticonstituțional, pentru că în Constituția de atunci nu se prevedea niciun fel de avantagii deosebite pentru vreun cult. Maniă a fost bucuroși să-l ratifice în 1929, intrucât ajută la încercuirea Uniunii Sovietice.

Concordatul din punct de vedere politic punea țara în situație de vasalitate, aducea o gravă atingere suveranității naționale, ne obliga numai la acordare de avantagii față de Vatican, fără a ni se da vreun drept. Prilejua desarmarea dintre culte prin imensele avantagii acordate cultului catolic.

Economiceste eram păgubiți, intrucât se dădeau cadou Vaticanului imensele averi care se cuveneau Statului român. Cultural cește eram deasemenea păgubiți prin opera nefastă a școalelor și călugărilor și călugărițelor catolice, care creșteau copiii în duh strein de idealurile poporului român.

N'avam nimic cu credincioșii cultului catolic, pentru că de beneficiile Concordatului nu s'au bucurat ei, ci o clică de exploatare și mai ales exploatarea cel mare: Papa dela Roma.

Legea regimului general al Cultelor

Aceasta cuprinde cadrul larg în care toate cultele sunt chemate să colaboreze cu Statul. Fiecare cult va trebui să-și dea un Statut, care nu trebuie să fie în contradicție cu Constituția și să prilejuiască atingerea siguranței Statului.

Principiile generale care conduc această lege sunt: Libertatea conștiinței și libertatea religioasă, ura de rasă este considerată delict, fiecare poate crede ce vrea, fiecare cult se va organiza după dogmele și regulile sale, toți credincioșii cultelor sunt datori să se supună legilor țării, cultele sunt persoane juridice, având drept de a avea averi și primi subvenții, dar Statul își rezervă dreptul de a controla întrebuințarea lor; Statul își mai rezervă dreptul de a înlătura pe slujitorii cultelor cari se împotrivesc și luptă contra poporului; trecerea dela un cult la altul este absolut liberă; cultele nu pot întreține raporturi în afară de granițe decât prin Ministerul de Culte și cel de externe.

Invățământul religios este garantat tuturor cultelor, fiecare având libertate de a-și alege forma care îi convine între seminar și institut teologic de grad universitar.

Legea învățământului public

Este o mare reformă care vine să creeze o situație și o mentalitate nouă. Principiile care stau la baza ei sunt: învățământul este egal pentru toți, dându-se prilej elementelor din lumea muncitoare de a ajunge până la universitate, dându-se o știință nouă care să fie pusă în serviciul poporului. Invățământul va fi realist științific, așa cum spune Lenin: „Nu se poate construi o țară nouă fără luminile științei moderne”, pentru aceasta s'a redus numărul liceelor teoretice dela 286 la 138. S'a introdus limba rusă pentru a se pune la îndemâna masei instrumentul de cercetare a lumii progresiste, așa cum s'a întâmplat după revoluția franceză, când limba acesteia a devenit limba universală. S'a înlăturat învățământul particular și confesional și s'a creat un învățământ unitar.

Situația Cultelor

Situația generală a cultelor este următoarea:

Culte cari n'au tendințe centrifugale: Ortodocșii 70%, reformații 6 jumătate la sută, mozaicii 4 la sută, mahomedanii 1 la sută, aconfesionali 1 la sută.

Culte cu tendințe centrifugale: catolicii 4 la sută și neoprotestanții 1 la sută. O parte a clerului catolic și o mare parte a credincioșilor catolici se îndreaptă cu credință către R. P. R., desolidarizându-se de conducerea lor.

Spre cinstea ei, Biserica ortodoxă și slujitorii ei s'au orientat cel mai mult spre noile idealuri de viață ale poporului. În ce privește pe catolici, sperăm că-și vor revizui orientarea și așteptăm aceasta mai mult dela frații români uniți, cărora le amintim exemplul înaintașilor lor, cari au știut la vremea lor să fie alături de popor și de suferințele lui. Martorii lui Iehova fac o propagandă care atinge ordinea și siguranța, mai ales prin sprijinul material ce-l primesc din statele imperialiste. Sperăm că și aceștia vor lua exemplul dela atitudinea cultelor din U. R. S. S., care toate s'au declarat alături de popor și de năzuințele acestuia.

Regimul democrației populare nu este contra cultelor. Lenin, ocupându-se de religie, arată că atitudinea partidului muncitoresc față de culte trebuie să fie nu numai binevoitoare ci prietenească, pentru că membrii acestora sunt oamenii din popor.

Amintim declarațiile de acum doi ani

INFORMAȚIUNI

INTERNE:

Cu incepere dela 23 August a. c., s'au făcut importante reduceri de prețuri la magazinele de Stat, la articolele monopolizate, la C. F. R., telefoane, etc. Alte reduceri se vor face începând dela 15 Septembrie a. c. Aceste reduceri vor mări puterea de cumpărare a salariaților și vor ieftini produsele agricole.

1 Septembrie, ziua reorganizării mișcării sindicale, a fost sărbătorită în toată țara de oamenii muncii manuale și în'elocutuale. Intre 1 Septembrie 1944 și 1 Septembrie 1948, mișcarea sindicală din țara noastră a parcurs un drum plin de realizări de prima mână, ajungând astăzi o forță considerabilă în Statul Român.

S'au creat 120 circumscripții sanitare rurale noi, iar alte sute s'au prevăzut pentru viitorul buget, ce va fi aplicat cu incepere dela 1 Ianuarie 1949.

Toți copiii între 3 luni și 7 ani vor fi vaccinați împotriva tuberculozei.

În județul Someș au funcționat 238 școli de alfabetizare, dintre care 229 în mediul rural, 7 în mediul urban și 2 pe lângă instituțiile miitare.

2.667.293.000 Lei reprezintă valoarea lucrărilor de electricitate și canalizare întreprinse de Ministerul Afacerilor Interne. În această sumă intră atât fondurile proprii cât și împrumuturile acordate pe termen lung de diverse instituții bancare de Stat.

EXTERNE

În ziua de 31 August a. c. a încetat din viață, după o boală grea, generalul-colonel Andrei Alexandrovici Jdanov, fruntașul de seamă al Partidului Comunist (bolșevic) și al Statului Sovietic, membru al Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice, secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice, deputat al Sovietului Suprem al U. R. S. S.

Fiu credincios al partidului lui Lenin și Stalin, Andrei Alexandrovici Jdanov și-a consacrat toată viața servirii marelui cauze a comunismului. Prin moartea lui, Partidul Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice pierde un teoretician marxist de frunte, un talentat propagandist al ideilor lui Lenin și Stalin, pe unul din're cei mai proeminenți făuritori ai Partidului și ai Statului Sovietic.

Intregul popor sovietic deplânge moartea marelui bărbat de Stat, generalul-colonel Andrei Alexandrovici Jdanov, care prin devotamentul său față de cauza partidului lui Lenin și Stalin și-a atras iubirea arzătoare a partidului și a tuturor oamenilor muncii din Uniunea Sovietică și din țările democrației populare.

S'au implinit 120 ani dela nașterea marelui scriitor rus Lew Tolstoi. Zărele și revistele i-au închinat numeroase articole.

În zilele de 25—28 August a. c. a avut loc la Wrocław (fost Breslau), în Polonia, Congresul Mondial al Intelectualilor pentru apărarea păcii.

Acest Congres a fost convocat din inițiativa unui comitet polon-francez, în care au intrat o serie de repreentanți ai științei, culturii și artei progresiste, și s'a ales înădins Polonia ca loc al Congresului, pentru că această țară a suferit cel mai mult de pe urma războiului.

Congresul a întrunit 200 delegați din Polonia și 500 din diferite alte țări. Delegația sovietică a fost compusă din cei mai de seamă reprezentanți ai intelectualității sovietice, având conducător pe d. Alexandru Fadeev, secretarul general al Uniunii

ale d-lui Gheorghiu-Dej, care a arătat că partidul a trecut de perioada romantică, el făcând o politică realistă, iar Biserica este o realitate. De asemenea amintim declarațiile d-lui Vasile Luca, care a spus că în R. P. R. nimeni nu este închis și prigonit pentru credința lui religioasă.

Sperăm că toate aceste legiuiri vor găsi o înțelegere justă din partea tuturor cultelor, toți slujitorii lor înțelegând să servească cu adevărat democrația populară, muncind pentru popor, pentru libertate, pentru pace și înfrățire între toate popoarele lumii.

Scriitorilor Sovietici. Dintre delegații celorlalte țări amintim pe renumita fiziciană franceză Irène Joliot-Curie, pe scriitorul danez Martin Andersen-Nexö, dirijorul ceh Rafael Kubelik, biologul englez Julien Huxley, fizicianul american O. Nathan (reprezentantul personal al lui Einstein), savantul american Toledano, marele poet chilian Pablo Neruda etc.

Rapoartele de bază ale Congresului au fost prezentate de câte un reprezentant al Uniunii Sovietice, al Poloniei și al cercurilor progresiste din Marea Britanie și Franța. Discuțiile au fost pline de însuflețire și învățăminte. A fost remarcabil în deosebi discursul d-lui Al. Fadeev, conducătorul delegației Sovietice și acela al scriitorului Ilya Ehrenburg. Oratorii au arătat grozăviile războiului și au condamnat pe ațățătorii la un nou războiu.

Congresul Mondial al Intelectualilor pentru apărarea păcii s'a încheiat cu o vibrantă moțiune, în care sunt chemați toți intelectuali din lume să lupte împotriva barbariei războaielor și pentru pace și progres.

Programul

serviciilor religioase la sfânta Biserică Catedrală din Sibiu pe luna Septembrie 1948

1. În fiecare zi dimineața la ora 6^{1/2} Utrenie și în continuare *Sfânta Liturghie*. În fiecare seară la ora 6 Vecernie. *Marți* seara după Vecernie se slujește „Acatistul Sf. Antonie cel Mare”. *Vineri* seara, după Vecernie, se slujește *Acatistul Maicii Domnului*.

2. *În Dumineci și Sărbători* dimineața la ora 8^{1/2} Utrenia, în continuare la ora 9^{1/2} Sfânta Liturghie. La Liturghie cântă „Corul catedralei”, sub conducerea profesorului *Gheorghe Șoima*.

3. *Duminecă în 5 Septembrie 1948* servesc: prot. Mihail Neagu, Octavian Mureșan și cons. Gheorghe Secaș; diaconii Iosif Bolog și Eugen Muntean. Predică: cons. Gh. Secaș.

4. *Miercuri în 8 Septembrie 1948, la Nașterea Maicii Domnului*, servesc: Prot. Mihail Neagu, Octavian Mureșan și cons. Alexandru Popa; diaconii: Vasile Gârbu și prof. Dr. Emilian Vasilescu. Predică: prot. Mihail Neagu

5. *Duminecă în 12 Septembrie 1948* servesc: prot. Mihail Neagu, Octavian Mureșan și prof. Dr. Grigorie T. Marcu; diaconii: Iosif Bolog și Eugen Muntean. Predică: prof. Dr. Grigorie T. Marcu.

6. *Marți în 14 Septembrie 1948, la Înălțarea Sfintei Cruci*, servesc: Cons. Aurel Nanu, Prot. Mihail Neagu, Octavian Mureșan, preoții: Moise Popovici și Ioan Langa; diaconii: Iosif Bolog și Vasile Gârbu. Predică: cons. Aurel Nanu.

7. *Duminecă în 19 Septembrie 1948* servesc: Prot. Mihail Neagu, Oct. Mureșan și preotul Simion Iacob; diaconii: Vasile Gârbu și Eugen Muntean. Predică: prot. Mihail Neagu.

8. *Duminecă în 26 Septembrie 1948* servesc: Prot. Mihail Neagu, Octavian Mureșan și duhovnicul Nicodim Belea; diaconii: Dr. Nicolae Madin și Iosif Bolog. Predică: duhovnicul Nicodim Belea

Aviz

Onor Oficii parhiale sunt rugate a trimite urgent abonamentul la „Telegraful Român” pe anul 1948, după cum urmează:

Parohii clasa I . . . . . Lei 806
" " II . . . . . " 606
" " III . . . . . " 506

Totodată Onor. Oficii parhiale sunt rugate a trimite și abonamentul pe anul 1947, chiar dacă l-au plătit în Lei nestabilizați, parțial sau integral. Abonamentul pe 1947 a fost stabilit după cum urmează:

Parohii clasa I . . . . . Lei 506
" " II . . . . . " 406
" " III . . . . . " 306

Administrația
„TELEGRAFULUI ROMÂN”